

SØNDAGENS PREKEN 18. APRIL 2021

Sunniva Gylver, sokneprest i Fagerborg

PREKEN 3. SØNDAG I PÅSKETIDEN 2021

Nåde være med dere, og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus!
Vel møtt til denne gudstjenesten, 3.søndag i påsketiden. I denne tiden mellom påske og pinse fortsetter vi feiringen av påsken - Gud være ære for kjærligheten som er sterkere enn døden! Midt i pandemi, fortsatt nedstenging, synlige og usynlige kamper vi står i. Midt i alt som er.

Dagens evangelium står skrevet i Johannesevangeliet kap.10:

«Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som ikke går inn til saueflokken gjennom porten, men klatrer over et annet sted, han er en tyv og en røver. 2 Men den som kommer inn gjennom porten, er gjeter for sauene. 3 Portvokteren åpner for ham, og sauene hører stemmen hans. Han kaller sine egne sauer ved navn og fører dem ut. 4 Og når han har fått ut alle sine, går han foran dem, og sauene følger ham, for de kjenner stemmen hans. 5 Men en fremmed følger de ikke. De flykter fra ham fordi de ikke kjenner den fremmedes stemme.» 6 Denne lignelsen fortalte Jesus, men de skjønnte ikke hva han mente.

7 Da sa Jesus: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Jeg er porten inn til sauene. 8 Alle de som er kommet før meg, er tyver og røvere, men sauene har ikke hørt på dem. 9 Jeg er porten. Den som går inn gjennom meg, skal bli frelst og fritt gå inn og ut og finne beite. 10 Tyven kommer bare for å stjele, drepe og ødelegge. Jeg er kommet for at dere skal ha liv og overflod.

Slik lyder Herrens ord.

Sauer er ålreite dyr. De kan til og med være ganske søte. Og smake godt. Men de framstår også som nokså dumme, redde og brekende flokkdyr. Når Bibelens tekster stadig sammenligner oss mennesker med sauer, kjennes det

ikke nødvendigvis som et kompliment. Selv om vi får en god gjeter med på kjøpet. Hvordan er så den gode gjeter anno 2021? Og den gode flokken?

For ikke lenge siden så jeg om igjen filmen ”To på rømmen.” Den handler om en prinsesse, Rapuntzel, som blir kidnappet som liten. Rapuntzel ble født med en livgivende og helbredende kraft i sitt gyldne hår, fordi moren hadde fått i seg evighetsblomsten. En dame som var besatt av å holde seg ung og vakker og leve evig, stjeler Rapuntzel. Hun tar henne med seg ut et øde sted, hvor hun stenger henne inne i et høyt tårn, uten annen utvei enn en glugge høyt oppe. Kidnapperen later som hun er moren til Rapuntzel, og lærer den lille prinsessen opp til å aldri forlate tårnet, fordi verden utenfor etter sigende er så full av farer, styggedom og slemme mennesker, som vil utnytte kraften i håret hennes.

Det går bra med Rapuntzel til slutt. Hun blir faktisk reddet av en – ikke prins, men en tyv – på en hvit hest; hun kommer hjem til slottet og blir etter hvert dronning i landet. Men poenget her er den sannheten hun vokste opp med, og som holdt henne inne i hennes tårnfengsel i 18 år: At verden utenfor var så stygg, farlig og slem, at det var best å holde seg inne og bli passet på. I teksten i dag kan Jesus synes å ha det samme anliggende. Det tror jeg er både feil og riktig.

Noen ganger møter jeg mennesker som har opplevd kirken og menigheten som et trygt og godt sted, hvor de samtidig hele tiden ble minnet på hvor stygg, mørk og farlig verden er, og at det er best å holde seg inne i de riktige miljøene. Noen av dem får da store kriser hvis eller når de blir kjent med mennesker og miljøer utenfor menigheten, og opplever at verden utenfor kan være både vakker, god og fri. Prinsesse Rapuntzel oppdager til slutt hvem hun er, og forstår da at det hun skulle passet seg for, ikke var verden utenfor tårnet og alle menneskene der, men det ene mennesket som påsto seg å være hennes venn og beskytter innenfor; den som kalte seg hennes mamma og påsto at hun elsket Rapuntzel høyest i verden. Her i Fagerborg kjenner jeg mennesker som har en erfaring av at de farligste og mest ødeleggende menneskene i livene deres, befant seg nettopp innenfor veggene i hjemmet og i menigheten.

Jeg har også møtt ganske mange kvinner - og noen menn - som har hatt en ekte mamma (og noen ganger pappa) som har oppført seg litt som Rapuntzels fake-mamma. Mødre som har bundet sine barn, særlig døtre, til seg i en heftig blanding av enorm kjærlighet og like stor evne til å inngi dårlig samvittighet. ”Jeg har ofret alt for deg,” er nok ment som en stor kjærlighetserklæring, men når den blir sagt med martyrmine kan den være tung å ta.

Noen har opplevd at det å bli passet på av den gode gjeteren Jesus; i hvert fall av hjelperne hans, lignet litt. En stor, men litt klam kjærlighet, som innga frykt og forakt for verden utenfor, og dårlig samvittighet hvis man ikke fulgte spillereglene.

Jesus ønsker ikke å binde oss til seg gjennom verdensfrykt, regler, eller dårlig samvittighet. Han er heller ikke en barneTV- Byggmester Bob for livet; en som fikser alt. Å bli passet på av den gode gjeter betyr ikke at vi er beskyttet mot alt som er vondt og vanskelig, eller at Jesus detaljstyrer livene våre. Å bli passet på av den gode gjeter betyr ikke at vi kan legge fra oss ansvaret for våre egne liv og vårt bidrag i fellesskapet, eller at vi mister friheten (i den grad vi er frie). Å bli passet på av den gode gjeter innebærer ikke at dårlig samvittighet skal være drivkraften i det vi gjør.

Slik jeg forstår Bibelen og egne og andres troserfaringer, dreier livet i Jesu saueflokk seg om andre ting:

Å være sau i Jesu flokk, handler om at vi har en gjeter som aldri stikker av fra flokken sin, uansett hva som skjer. En gjeter som alltid er opptatt av å lede oss dit vi kan finne hvile, påfyll og kraft, men som også kan lede oss i retninger vi selv ikke hadde tenkt på å gå, og utfordre oss på nye veier, fordi han ser det er bra for oss og for andre. En gjeter som ikke stenger oss inne noe sted – vi kan løpe vår vei om vi vil - men som alltid vil være på leting etter de han har mistet. En gjeter som søker å holde flokken samlet, fordi han vet at fellesskapet står sterkere enn den enkelte alene.

Når vi har inngående kjennskap til en flokk, ser vi den enkelte med sitt særpreg. For meg er alle japanere like, fordi jeg knapt kjenner en japaner. Muslimer derimot, er veldig ulike, fordi jeg har mange gode muslimske venner. Å være sau i Jesu flokk innebærer at jeg ikke bare er en av mange omtrent like sauer, slik det vil fortone seg for en som ikke kjenner flokken, men at jeg er kjent av Gud, med alt jeg er, på godt og vondt. Sett og elsket.

Ja, vi trenger en god gjeter, noen hver av oss. For livet er skjørt og sterkt på samme tid og verden kan være både fantastisk og forferdelig. Det vet vi jo, men mange har kjent det ekstra sterkt på kropp og sjel det siste året. Dessuten er det mange stemmer som roper høyt til oss om hva vi må ha, prestere, oppleve, og hva som gjør livet verdt å leve. Men hvordan skal vi gjenkjenne hvilke stemmer som er verdt å lytte til? Jesus sier at sauene gjenkjenner den gode gjeteren på stemmen. Men hvordan gjenkjenner vi den? Ved å øve oss i å lytte til den. Gjennom Ordet, brødet og vinen, stillheten, musikken, bønnen og kloke medvandrere.

Ja, vi trenger en god gjeter. For livet er godt og vondt. Verden er full av stjerner og ekskrementer, sa Bjørneboe. Sånn er det. Både i og utenfor kirken. Både inni og utenfor saueflokken. Noen har sterke fortellinger om gode kristne fellesskap og ledere som reddet dem. Andre kan fortelle om det stikk motsatte - at det som ikke skulle skje, skjedde midt i flokken.

Ikke alle åndelige eller religiøse ledere er gode gjeterer. Rett før vår prekentekst i dag, står det om et oppgjør Jesus har med fariseerne, der de kritiserer ham for å helbrede på sabbaten. Når han snakker om fremmede gjeterer, om tyven og røveren som kommer for å stjele og drepe og ødelegge, mens han selv er kommet for å gi liv og overflod, kan det godt hende at han hadde nettopp fariseerne og de andre religiøse lederne i tankene. Uansett er det mange og mye som er med på å ødelegge livet - noen ganger dessverre også i Guds navn.

Jeg tenker at vi mennesker har to grunnleggende behov som tilsynelatende drar i motsatt retning. Vi har grunnleggende behov for tilhørighet og beskyttelse, og vi har grunnleggende behov for frihet. Personlighetene våre og erfaringene våre varierer, og dermed også hvilket behov som synes sterkest. Men vi trenger alle både å høre til et sted, bli regnet med i en flokk, ha noen som drar omsorg for oss når vi trenger det og som tror på oss – og vi har behov for frihet til å ta våre egne valg, finne vår egen vei, leve vårt eget liv, med alt det innebærer. En god menneskegjeter gir begge deler.

Den gode gjeter anno 2021 er for meg fortsatt den Gud som ble menneske; som ga seg selv for oss; som er sterkere enn alt; som elsker, elsker, elsker oss; som er kommet for at vi skal ha «liv I overflod, og liv OG overflod», som det står i dagens tekst. Jesus møter oss med en kjærlighet som er helt grenseløst stor. Jesus gir alt for oss, og utfordrer oss på å dele den kjærligheten, nåden og overfloden med resten av flokken og verden – med naboer, kolleger, venner, menneskene vi møter, i byen vår og andre steder. Selv med påkrevd avstand. Slik kan vi alle bidra til at det blir godt å være i flokken. Det er bare å gå i gang 😊